

POSTANOWIENIE

Dnia 19 marca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania D. F.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O.

o nauczycielskie świadczenie kompensacyjne,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 19 marca 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 9 stycznia 2018 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...] wyrokiem z dnia 9 stycznia 2018 r., po rozpoznaniu apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O., zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w O. z dnia 21 kwietnia 2015 r. w ten sposób, że oddalił odwołanie wnioskodawcy D. F. od decyzji organu rentowego z dnia 9 lutego 2015 r. odmawiającej wnioskodawcy przyznania prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego.

Sąd Apelacyjny w motywach orzeczenia podniósł, że nauczycielski stosunek pracy wnioskodawcy został rozwiązany w dniu 31 sierpnia 2012 r., a wymagany do nabycia świadczenia kompensacyjnego - ustawą z dnia 22 maja 2009 r. o

nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 128; dalej jako ustawa kompensacyjna) - wiek 55 lat ukończył on w dniu 11 grudnia 2014 r. Z wykładni art. 4 ustawy kompensacyjnej dokonanej w tej sprawie przez Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 24 października 2017 r., II UK 458/16 (LEX nr 2427160) wynika, że w przypadku prawa do świadczenia kompensacyjnego warunek osiągnięcia stosownego wieku musi być spełniony do dnia rozwiązania nauczycielskiego stosunku pracy. Skoro wnioskodawca w dacie ukończenia wymaganego ustawą kompensacyjną wieku 55 lat nie spełniał pozostałych przesłanek wymienionych w art. 4 ust. 1 ustawy kompensacyjnej, to prawidłowo przyjął organ rentowy, że nie może on nabyć prawa do tego świadczenia.

Wnioskodawca w całości zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną, domagając się uchylenia zaskarżonego wyroku i orzeczenia co do istoty sprawy przez uwzględnienie odwołania oraz zasądzenia na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego.

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie przepisów ustawy kompensacyjnej, przez jej błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że warunki do nabycia tego świadczenia muszą wystąpić w tym samym momencie (nie zaś „łącznie”), chociaż wymieniona ustawa tego wymogu nie przewiduje oraz naruszenie przepisów postępowania mogących mieć istotny wpływ na wynik sprawy przez niewyjaśnienie podstawy faktycznej i prawnej wyroku, a poprzestanie na powołaniu się na rzekomą wykładnię zawartą w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2017 r., II UK 458/16, która przesądza jakoby o bezzasadności roszczenia.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wnioskodawca stwierdził, że skarga jest oczywiście uzasadniona jako wynikająca *explicite* z treści ustawy. W dotychczasowym przebiegu postępowania nie wykazano bezzasadności jego roszczenia. Sporne świadczenie z punktu widzenia praw podmiotowych związanych z art. 67 ust. 1 Konstytucji RP jest świadczeniem z ubezpieczenia społecznego i jako takie powinno być interpretowane w sposób zawężający, nie tworząc z wnioskodawcy – nauczyciela, osobę ze środowiska wykluczenia społecznego, osobę po prostu skrzywdzoną.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Ponadto, zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wobec tego wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym powyżej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne.

W rozpoznawanej sprawie skarżący powołał się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wskazując, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Ustosunkowując się do przywołanej przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej należy stwierdzić, że w świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego przesłanka ta wynika zwykle z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; z dnia 26 lutego

2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494; z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437; z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100, czy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Przy czym podkreślić trzeba, że w judykaturze przyjmuje się, iż przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133). Skarżący musi więc wykazać, że następstwa wytkniętej w skardze wadliwości postępowania i orzekania były tego rodzaju (bądź skali), że kształtowały one lub współkształtowały treść kwestionowanego w sprawie orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 lutego 1997 r., I CKN 57/96, OSNC 1997 nr 6-7, poz. 82; z dnia 24 października 2006 r., II PK 38/06, LEX nr 950620 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 marca 2006 r., I CSK 63/05, LEX nr 179971; z dnia 5 grudnia 2007 r., II PK 103/07, LEX nr 863973; z dnia 16 czerwca 2011 r., III UK 213/10, LEX nr 950436).

Skarżący nie wykazał wystąpienia tak rozumianej oczywistej zasadności skargi, ponieważ nie jest wystarczające ogólne odwołanie się w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania do art. 4 i 3 ustawy kompensacyjnej. Koniecznym elementem zarówno wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, jak i uzasadnienia podstaw kasacyjnych, jest wskazanie, które przepisy - oznaczone numerem artykułu (paragrafu, ustępu) ustawy - zostały naruszone, na czym to naruszenie polegało oraz jaki mogło mieć wpływ na wynik sprawy. Sąd Najwyższy działając jako sąd kasacyjny nie jest bowiem uprawniony do samodzielnego konkretyzowania zarzutów lub też stawiania hipotez (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 kwietnia 2007 r., II PK 247/06, OSNP 2008 nr 11-12, poz. 163).

Tylko dla porządku należy zatem nadmienić, że – wbrew odmiennemu twierdzeniu skarżącego - utrwalonym poglądem w orzecznictwie Sądu Najwyższego jest, iż warunek z art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy kompensacyjnej (osiągnięcie wskazanego wieku) musi być spełniony do dnia rozwiązania nauczycielskiego zatrudnienia, a nie po jego ustaniu (por. wyroki: z dnia 14 listopada 2017 r., I UK 447/16, LEX nr 242811; z dnia 3 października 2017 r., II UK 430/16, OSNP 2018 nr 9, poz. 122; z dnia 26 lipca 2016 r., I UK 306/16, LEX nr 2382449; z dnia 29 września 2016 r., III UK 232/15, LEX nr 2151435, LEX nr 2151435; z dnia 8 września 2015 r., I UK 468/14, OSNP 2017 nr 7, poz. 89). Taki też pogląd wyraził Sąd Najwyższy w rozpoznawanej sprawie w wyroku z dnia 24 października 2017 r., II UK 458/16 (LEX nr 2427160). Stosownie do art. 398²⁰ k.p.c. poglądem tym związany był Sąd Apelacyjny, ponieważ sąd, któremu sprawa została przekazana, związany jest wykładnią prawa dokonaną w tej sprawie przez Sąd Najwyższy. Z kolei skarżący nie może oprzeć skargi kasacyjnej od orzeczenia wydanego po ponownym rozpoznaniu sprawy na podstawach sprzecznych z wykładnią prawa dokonaną w tej sprawie przez Sąd Najwyższy.

Z tych względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego po myśli art. 98 § 1 k.p.c.